

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

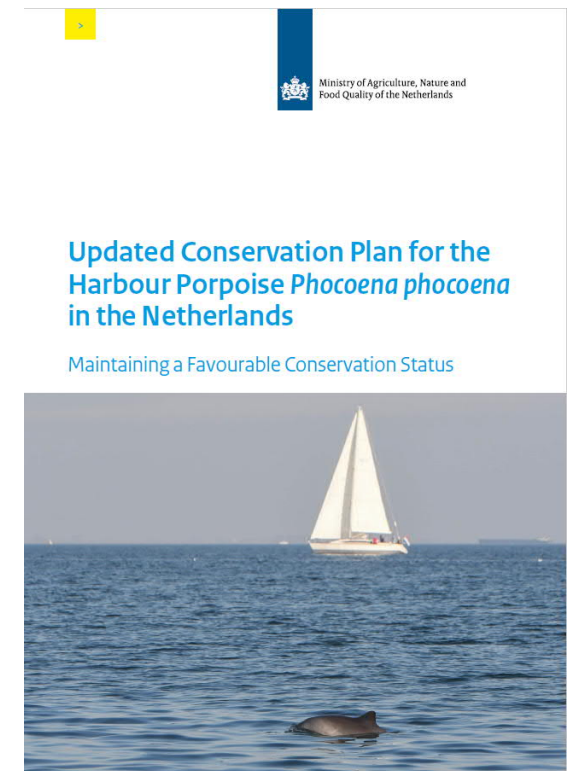
WOZEP update: Starten van een zenderpilot voor bruinvissen

Anne-Marie Svoboda

Achtergrond

- > Harbour porpoise Conservation Plan (2020)
  - Zenderen kan unieke data opleveren over gedrag en habitat gebruik
  - Aanbeveling: “Verken verschillende zender methoden en maak gebruik van bestaande expertise uit beschikbare zender studies en investeer in dialoog met stakeholders over dit onderwerp”
- > Offshore Wind Ecological Programme (WOZEP)
- > CEAF

Proces tot nu

- › Internationale expert workshop: 14 april
- › Opties voor zenderen in NL bepalen
- › Stakeholder workshop NL: 27 mei
- › Projectgroep vormen: mei/juni
- › Opdracht inhoudelijke basis: juli – feb
- › Kennisvragen uitgediept: okt - dec
- › Opzet plan van aanpak: dec

Source: <http://www.natur.gi/en/birds-and-mammals/marine-mammals/harbour-porpoise/satellite-trackingharbour-porpoises/>

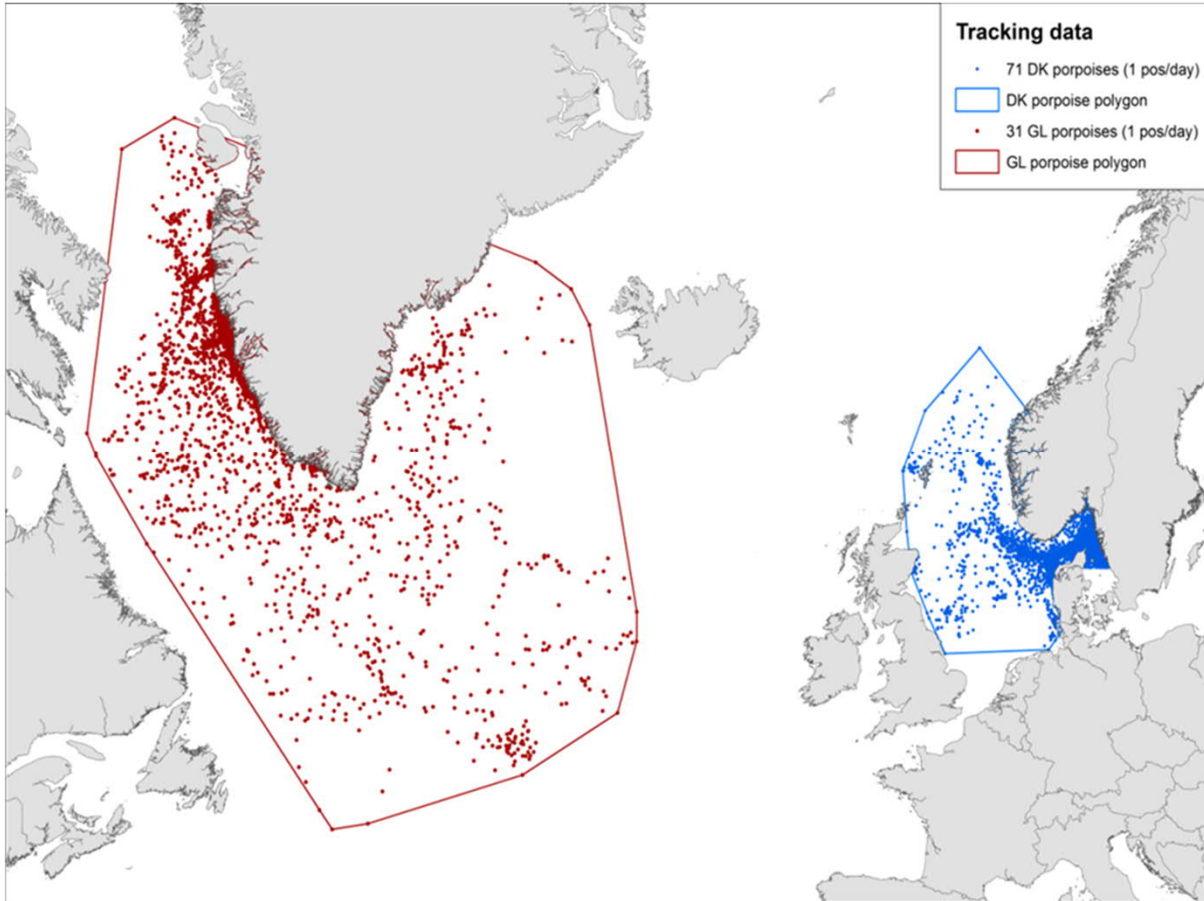

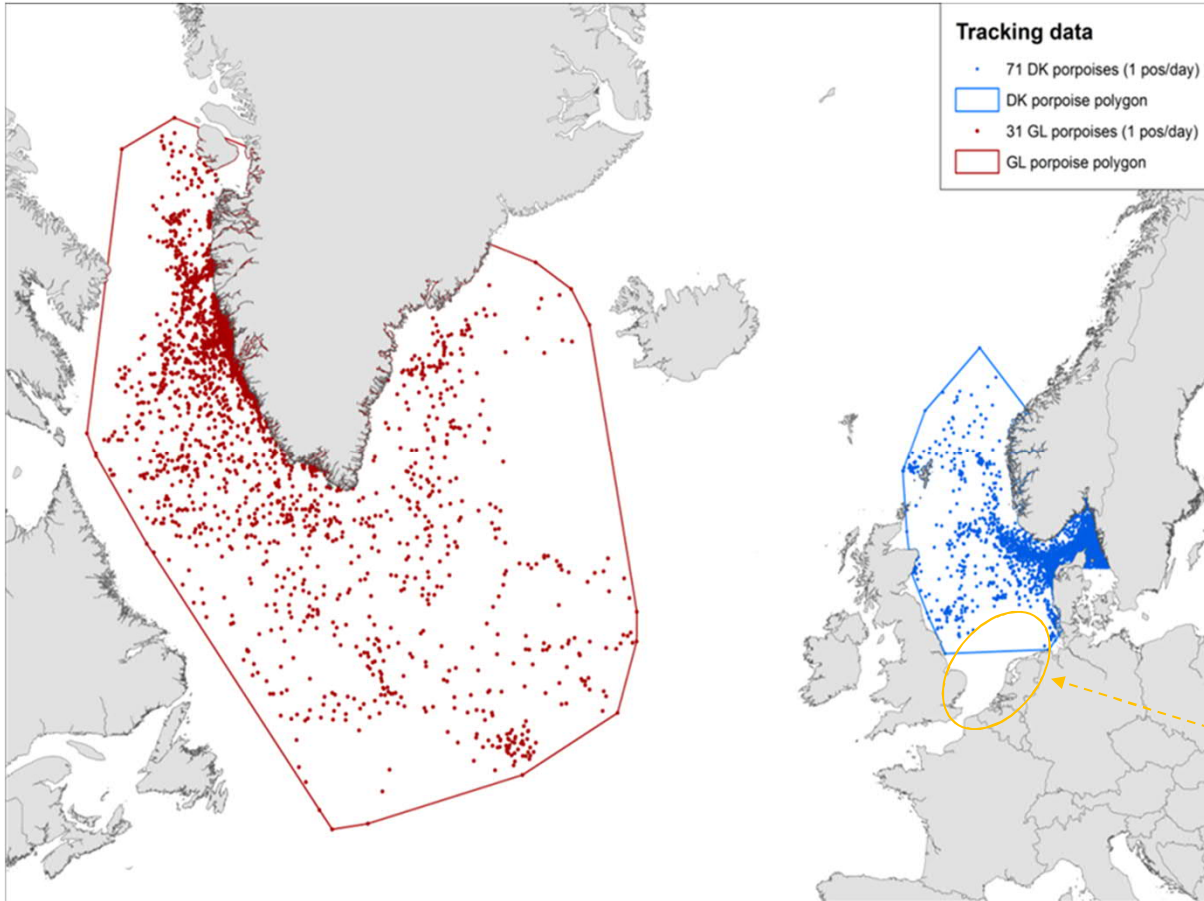

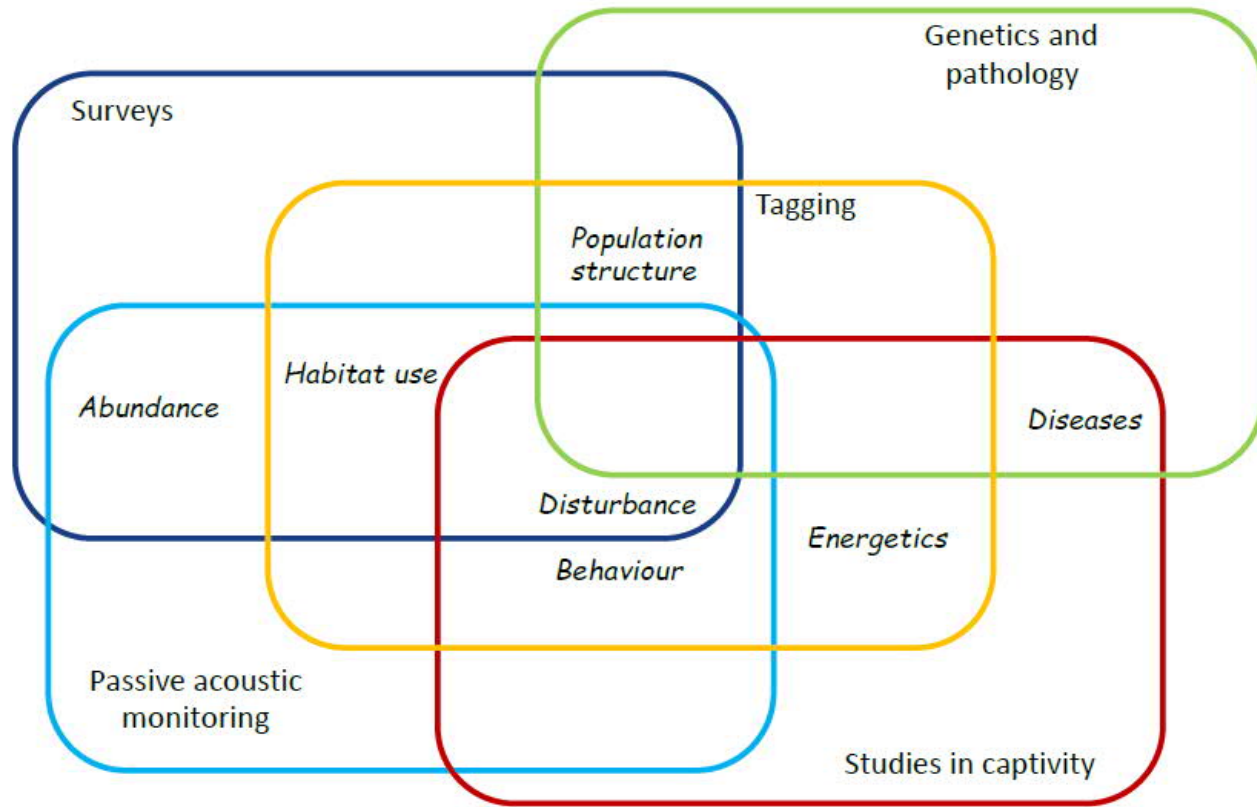
Eerste stap: internationale workshop (April 2021)

- › Doel: goed gezamenlijk begrip van zenderen, zendertypen en toepassing nieuwe info:
  - Identificeren dierenwelzijn issues
  - Begrip verschillende soorten data met verschillende tags
    - Lange termijn/invasieve tags (gebruik van satellieten; eenmalig gebruik)
    - Korte termijn/minder invasief (data opslag in de zender)
  - Begrip wat we kunnen leren van deze data
- › Duidelijk dat voor een aantal informatiebehoeften, met name habitat gebruik, zenderen de enige manier is om deze informatie te verkrijgen
- › Expertise is nodig om data collectie en -analyse operationeel te maken, en het opbouwen van deze capaciteit kan jaren duren
- › Een gefaseerd actieplan is nodig, waar internationale samenwerking deel van uitmaakt, als eerste ervaring opdoen met gerehabiliteerde dieren

Tweede stap: stakeholder workshop (Mei 2021)

- › Met name adresseren dierenwelzijn issues
- › Geïdentificeerde issues om verantwoordelijk te zenderen
- › Nieuwe informatie: ervaringen in de VS (IFAW), waaronder zenderen bruinvissen
- › Potentie van het nieuwe opvangcentrum SOS Dolfijn
- › Discussie over aanvullende behoeften NGO's om op een verantwoorde manier te zenderen
- › Conclusie: noodzaak wordt gezien, goed betrekken stakeholders, ook bij het ontwikkelen van de kennisvragen

Projectgroep

- › Anne-Marie Svoboda namens LNV, v/z
- › Niels Kinneging en Marije Siemensma namens WÓZEP,
- › Jip Vrooman/Meike Scheidat/ Steve Geelhoed namens WMR voor inhoudelijke basis
- › Annemarie van den Berg namens SOS Dolfijn
- › Floor Heinis als aanjager/secretaris

2e 'schil', bestaande uit:

- › Bob Rumes namens België, voor link CEAF (samen met Ingeborg van Splunder)
- › Bruinvisadviescommissie, Jan Haelters, Herman Eijsackers en Jaap van der Meer

Verschillende experts en NGO's

- › TNO, SEAMARCO, Aarhus Uni, SDN, WNF, IFAW, Stichting Rugvin

Inhoudelijke basis - inhoudsopgave

1. Introduction
2. Research questions
  - Vanuit beleidsvragen inzoomen op specifiekere en wetenschappelijke onderzoeksvragen
3. Tags
  - Types, data, attachment, release
4. Sampling & sampling animals
  - Sample size and impact behaviour
5. Collected data and link to
  - research questions
  - Distribution; foraging ecology; Habitat requirements and use; Cumulative noise impact; non-target research questions
6. Animal welfare and ethics
7. Conclusions and recommendations

Plan van aanpak

- › Uitwerking wie doet wat wanneer
- › Voorbereidingen;
- › Taggen, analyse en gebruik van de data;
- › omgevingsanalyse (betrokkenen bij project, stakeholders, NGOs internationale partijen);
- › Fasering;
- › Planning (voor zover mogelijk met onzekere factoren);
- › Kosten;
- › Technische uitwerking;
- › Governance
- › Ontwikkeling pilot in 3 fases:
  1. Met gerehabiliteerde dieren ism SOS Dolfijn
  2. Mogelijk met vangen en vrijlaten dieren in meer beschutte omgeving
  3. Met een vangen en vrijlaten programma in de Noordzee, samen met andere NZ landen

Vervolg

- › Opleveren concept inhoudelijke basis rapport – 15 december
- › Commentaar – eind 2021
- › Inhoudelijke basis klaar – 1 februari
- › Eerste versie plan van aanpak – eind 2021
- › Plan van aanpak klaar – 1 maart
- › Voorbereiden materialen – januari - maart
- › Start pilot – Voorjaar 2022

Vragen?

